

**Türkiye Cumhuriyeti ile Çek Cumhuriyeti Arasında Yatırımların
Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın
Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun**

(Resmi Gazete ile yayımı: 16.10.1996 Sayı : 22789)

Kanun No.
4198

Kabul Tarihi :
10.10.1996

MADDE 1.- 30 Nisan 1992 tarihinde Ankara'da eski Çek ve Slovak Cumhuriyeti ile imzalanan ve 31 Aralık 1992 tarihinde bu Cumhuriyetin son bulmasından sonra Çek Cumhuriyetinin halef olduğu "Türkiye Cumhuriyeti ile Çek ve Slovak Federal Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ile bu Anlaşmaya dair 13 Eylül 1993 ve 8 Şubat 1994 tarihli notaların onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ÇEK VE SLOVAK FEDERAL
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI
TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti ile Çek ve Slovak Cumhuriyeti bundan sonra Âkit Taraflar olarak anılacaklardır,

Özellikle bir Âkit Taraf yatırımcılarının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere aralarındaki işbirliğini arttırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiğini kabul ederek,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması için bir anlaşma imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmada :

1. "Yatırımcı" terimi :

(a) Her bir Akit Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Her bir Âkit Tarafın yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ya da başka türlü teşekkül etmiş ve merkezi o Âkit Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar, veya iş ortaklıkları gibi tüzelkişileri ifade eder.

2. (a) “Yatırım” terimi, bir Âkit Tarafın yatırımcısının, diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımları kapsamında olan her türlü mal varlığını ifade eder; şu şartla ki, yatırım diğer Âkit Taraf Tarafın kanun ve diğer mevzuatına uygun olarak yapılmış olmalıdır ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsamaktadır :

(i) Hisse senetleri, şirket sermayeleri ve bir şirkete katılımın diğer şekilleri,

(ii) Yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya malî değeri olan yatırımla ilgili diğer haklar,

(iii) Taşınır ve taşınmaz mallar ve ipotek, tedbir ve rehin gibi diğer haklar,

(iv) Fikrî mülkiyet hakları ve endüstriyel mülkiyet hakları (patentler, ticarî markalar ve ticarî isimler gibi), teknik yöntemler, endüstriyel tasarımlar, “know-how” ve peştemaliye,

(v) doğal kaynaklarla ilgili olanlar dahil, hukuken veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları,

(b) Bu terim, bir Âkit Tarafın yatırımcıları tarafından diğer Âkit Tarafın ülkesinde 1 Ocak 1950 tarihinden itibaren yapılmış olan doğrudan yatırımlar için geçerli olacaktır.

3. “Hâsılat” terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kâr, faiz ve temettüleri ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Korunması ve Teşviki

1. Âkit Taraflardan her biri, kendi kanun ve ilgili mevzuatı çerçevesinde, benzer koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımlarına uygulanandan daha az elverişli olmamak kaydıyla kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere izin verecektir.

2. Âkit Taraflardan her biri, tesis olunmuş bulunan yatırımlara, benzer durumlardaki kendi yatırımcılarının yatırımları ile üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, ondan daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Âkit Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikâmet ve istihdamla ilgili kanun ve diğer mevzuatına uygun olarak:

(a) Âkit Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden ilk Âkit Tarafın şirketinin gerekli sermaye ve/veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Âkit Tarafın yürürlükteki kanun ve ilgili mevzuatına uygun olarak kurulan ve diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımları olan şirketler, seçtikleri idarî ve teknik personeli, tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezuun olacaklardır.

4. Bu maddenin hükümleri, Âkit Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıda belirtilen anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır :

(a) Mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliğine, bölgesel ekonomik teşkilatlara ilişkin olanlar veya benzeri uluslararası anlaşmalar.

(b) Tamamen ya da büyük ölçüde vergilendirmeye ilişkin uluslararası anlaşmalar veya düzenlemeler.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında, ayırım gözetmeyecek biçimde; yeterli ve etkin tazminat ödenmeksizin, yürürlükteki mevzuata ve bu anlaşmanın ikinci maddesinde konu edilen genel prensiplere uyulmaksızın dolaylı veya doğrudan doğruya kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek ya da benzer etkisi olan işlemlere konu edilmeyecektir.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihteki gerçek piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmeksizin ödenecek ve konvertibl bir döviz üzerinden serbestçe transfer edilebilecektir. Gecikme olması halinde ödemeye faiz uygulanacaktır.

3. Âkit Taraflardan birinin yatırımcılarının, yatırımlarının diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde; o ülke tarafından böyle bir durumda kendi veya üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli şartlarda olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE IV

Transfer

1. Âkit Taraflardan her biri, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarı serbestçe ve makul olmayan bir gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesine izin verecektir. Bu transferler, bunlarla sınırlı olmamak üzere aşağıdakileri kapsar :

(a) Hâsılat;

(b) Yatırımın bütününe veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

(c) Madde III çerçevesinde tazminat,

(d) Yatırımla ilgili borçlardan kaynaklanan ana para ve faiz ödemeleri,

(e) Diğer Âkit Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izni alan bir Âkit Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,

(f) Bir yatırım uyuşmazlığından doğan ödemeler.

2. Transferler, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi veya yatırımcı tarafından kabul edildiği takdirde herhangi bir konvertibl para birimi ile, transfer tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Âkit Taraf yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen halefiyeti diğer Âkit Tarafça tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Bir Âkit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyumsuzluklar, bu Anlaşmanın VIII. maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE VI

Vergilendirme

Âkit Taraflardan her biri, vergi politikaları ile ilgili olarak, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına muamelede adil ve hakkaniyete uygun davranılmasını sağlayacaktır.

MADDE VII

Müzakere

Âkit Taraflar, Anlaşma ile ilgili herhangi bir uyumsuzluğu çözümlemek veya Anlaşmanın uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin herhangi bir hususu görüşmek için, Taraflardan birinin talebi üzerine vakit geçirmeden istişarede bulunmayı kabul ederler.

MADDE VIII

Bir Âkit Taraf ile Diğer Âkit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyumsuzlukların Çözümü

1. Âkit Taraflardan biri ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasındaki yatırımla ilgili uyumsuzluklar, detay bilgileri içerecek şekilde ve yazılı olarak ülkesinde yatırım yapılan Âkit Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Âkit Taraf uyumsuzlukları mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşmeler ve müzakere yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyumsuzluklar bu yolla çözümlenemezse; uyumsuzluğun ortaya çıktığı tarihten itibaren bir yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda sözkonusu uyumsuzluk, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki yollarla çözümlenebilecektir:

(a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

(b) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyumsuzluklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyumsuzlukları Çözüm Merkezi olan Uluslararası Yatırım Uyumsuzlukları Çözüm Merkezi (ICSID),

Şu şartla ki, eğer yatırımcı uyumsuzluğu, uyumsuzluğa taraf olan Âkit Tarafın Adli Yargılamasına götürmüşse, nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim, aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılacaktır :

(a) İşbu Anlaşmanın hükümleri;

(b) sınırları içerisinde yatırım yapılan Âkit Tarafın kanunlar ihtilafı ile ilgili kurallarını da içeren Millî kanun ve ilgili mevzuatı.

4. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Âkit Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE IX

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Âkit Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Âkit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Âkit Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Talebin tebellüğünden itibaren üç ay içinde, her bir Âkit Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Âkit Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Âkit Taraf, Uluslararası Adalet Divanının Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçilmelerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin 2 nci ve 3 üncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır, eğer Başkan Yardımcısı da görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti, Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde ve uluslararası tahkim usulünü dikkate alarak usul kurallarını saptayacaktır.

6. Tahkim Heyeti kararını oy çokluğu ile alacaktır. Böyle bir karar her iki Âkit Taraf için de nihaî ve bağlayıcı olacaktır.

7. Her bir Âkit Taraf Tahkim Heyetindeki kendi üyesinin ve tahkim prosedürü ile ilgili işlemlerde temsilinin bedelini ödeyecek; Heyet Başkanının masrafları ve kalan diğer masraflar da Âkit Taraflarca eşit olarak karşılanacaktır. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, Madde VIII hükümleri uyarınca Tahkim Heyetine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca uluslararası bir tahkim heyetine sunulamayacaktır. Bu, her iki taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE X

Yürürlüğe Giriş, Yürürlük Süresi ve Sona Erme

1. İşbu Anlaşma, Âkit Tarafların ülkesinde Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli Anayasal prosedürlerin tamamlandığını yazılı olarak birbirlerine bildirmelerinden sonraki ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte olacak ve bu Maddenin ikinci fıkrasına göre sona erdirilmedikçe de yürürlükte kalacaktır.

2. Âkit Taraflardan her biri, yazılı olarak diğer Âkit Tarafa bir yıl önceden fesh-i ihbarda bulunarak, Anlaşmayı, başlangıç süresi olan on yılın bitiminde veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma Âkit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Âkit Taraflardan her birinin, diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm yerel formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine, yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın son bulmasından önce yapılan yatırımlarla ilgili olarak Anlaşmanın I-IX Maddeleri hükümleri, söz konusu sona ermetarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri imzalamışlardır.

Türkçe, Çekçe ve İngilizce dillerinde ve hepsi aynı derecede geçerli olmak üzere Ankara'da 30.4.1992 tarihinde aktedilmiştir.

Yorumlamada uyuşmazlık halinde İngilizce metin esas olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ÇEK VE SLOVAK FEDERAL

ADINA

CUMHURİYETİ ADINA

TÜRKAN AKYOL

JOZEF BAKSAY

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
5	48	12
10	89	192
11	6	431: 432, 433, 472: 477

I- Gerekçeli 88 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 6 ncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Dışişleri, Esas Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/356